

Beate Lie Sverre, Helen Kortner,
Veronika Vilhelmsen og Hjørdis Frisnes

Veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem

Skriftserien fra Universitetet i
Sørøst-Norge nr. 134
2023

Et pedagogisk utviklingsprosjekt

Beate Lie Sverre, Helen Kortner, Veronika Vilhelmsen og Hjørdis Frisnes

Veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem

Et pedagogisk utviklingsprosjekt

© Beate Lie Sverre, Helen Kortner, Veronika Vilhelmsen og Hjørdis Frisnes, 2023
Universitetet i Sørøst-Norge
Horten

Skrifserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 134

ISBN 2535-5325

ISSN 978-82-7206-807-2

Denne publikasjonen er lisensiert med en Creative Commons lisens. Du kan kopiere, distribuere og spre verket i hvilket som helst format eller medium. Du må oppgi korrekt kreditering, oppgi en lenke til lisensen, og indikere om endringer er blitt

gjort.

Se fullstendige lisensbetingelser på <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no>

Forord

Vi vil takke USN Profesjon for økonomisk støtte til å gjennomføre dette pilotprosjektet: *Veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem – Et pedagogisk utviklingsprosjekt*. Vi har satt stor pris på deltakelse og støtte fra våre kollegaer ved institutt for sykepleie- og helsevitenskap, campus Vestfold, Porsgrunn og Drammen. Takk også for interesse og engasjement fra representanter fra ulike helsetjenesteinstitusjoner, ikke minst sykehjemmet i Drammen kommune som raust har bidratt i prosjektet. Prosjektet har vært forankret i forskningsgruppen USN EldreForsk. Stor takk til forskningsgruppens innspill og engasjement for dette pedagogiske utviklingsprosjektet, og for verdifull, kritisk vurdering av rapporten ved professor Grethe Eilertsen, leder USN EldreForsk.

Vi håper rapportens forslag til endringer blir fulgt opp slik at sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i større grad kan lykkes med å gjennomføre sykepleierstudiet.

USN, 16.10.23

Beate Lie Sverre, Helen Kortner, Veronika Vilhelmsen, Hjørdis Frisnes

Sammendrag

Rapporten handler om gjennomføring og resultater fra et pedagogisk utviklingsprosjekt der vi har prøvd ut veiledningsstrategier til sykepleierstudenter som har norsk som andrespråk (N2) i praksisstudier. Prosjektet har vært et pilotprosjekt som har tatt i bruk forskningsresultater fra aksjonsforskningsprosjektet Akademisk Språkkafé – ASK (2020). ASK er et veiledningstilbud utviklet for og med N2 sykepleierstudenter. I ASK møter N2 studenter veiledere i et egnet rom i universitetsbiblioteket, og veiledningen struktureres i tre faser: forberedelse, dialog og refleksjon. Læringsmiljøet i ASK preges av anerkjennelse, trygghet, bekreftelse og støtte.

Hensikten med pilotprosjektet har vært å utvikle tilpassede veiledningsstrategier til N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem. Pilotprosjektet har vist at det er særlig tre strategier som har betydning i veiledning av N2 studenter i praksisstudier. For det første må veiledere og studenten som veiledes bli kjent med hverandre og språk må tematiseres tidlig i veiledningen. For det andre er det avgjørende at det settes av tid til fagsnakk, muntlighet og til refleksjon. Sist, men ikke minst, må det skapes trygghet og tillit i veiledningssamtalene.

Avslutningsvis foreslås implikasjoner for sykepleierutdanningen og noen institusjonelle endringer, samt implikasjoner for videre forskning.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
2	Hensikt og problemstilling	2
3	Bakgrunn	3
4	Akademisk språkkafé og kontekst	4
4.1	Veiledningsmodellen ASK	4
4.2	Kontekst	5
5	Gjennomføring av prosjektet	8
5.1	Periode 1 – Planlegging, rekruttering og utvalg	8
5.2	Periode 2 – Veiledning av N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem	12
5.3	Periode 3 - Rapportering	12
6	Resultater	13
6.1	Erfaringer campus Porsgrunn	13
6.2	Erfaringer campus Drammen	17
6.3	Erfaringer campus Vestfold	18
7	Diskusjon	20
7.1	Bli kjent og å tematisere språk	21
7.2	Mer tid til refleksjon og fagsnakk	23
7.3	Å skape trygghet og tillit i praksisveiledning	24
8	Implikasjoner	25
8.1	Endringer i sykepleierutdanningen	25
8.2	Institusjonelle endringer	25

8.3	Implikasjoner for videre studier	26
9	Referanser	27
<hr/>		
	Vedlegg 1 Søknad om midler til USN Profesjon 2022	30
<hr/>		
	Vedlegg 2 Tildelingsbrev USN Profesjon 2022	35
<hr/>		
	Vedlegg 3 Program webinar 4. mars 2022	36
<hr/>		

Tabell 1: Redigert gjengivelse av utdrag fra emneplanen i PRAGRU

Figur 1: ASK-modellen i praksisveiledning med sykepleierstudenter med norsk som andrespråk

1 Innledning

Denne rapporten handler om det pedagogiske utviklingsprosjektet *Veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem*. Prosjektet har vært et pilotprosjekt som har fulgt opp og tatt i bruk forskningsresultater fra aksjonsforskningsprosjektet *Akademisk Språkkafé – ASK* (Sverre, Jensen, Stenhammer, Sandsleth, & Frisnes, 2020).

Prosjektgruppen har bestått av prosjektleder førstelektor Janet Ververda¹, universitetslektorene Helen Kortner og Hanne Nørbygaard Bjerva² fra campus Porsgrunn, universitetslektor Veronika Vilhelmsen³ fra campus Vestfold, samt universitetslektor Hjørdis Frisnes og førsteamanuensis Beate Lie Sverre fra campus Drammen. Alle er veiledere i det etablerte veiledningstilbudet ASK for sykepleierstudenter med norsk som andrespråk ved hver campus. Sverre har vært mentor i prosjektet da hun ledet aksjonsforskningsprosjektet *Akademisk språkkafé – ASK* (Sverre et al., 2020).

Dette pedagogiske utviklingsprosjektet har vært et samarbeid mellom Institutt for sykepleie- og helsevitenskap (ISH) ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) og sykehjem som praksisarena for 1. års-sykepleierstudenter, samt forskergruppen USN EldreForsk ved Fakultet for helse- og sosialvitenskap. Søknad om finansiering av prosjektet (vedlegg 1) ble innvilget ved USN Profesjon 2022 (vedlegg 2).

I rapporten redegjøres det for det pedagogiske utviklingsprosjektets hensikt og problemstilling, bakgrunnen for prosjektet, konteksten med beskrivelser av modellen *Akademisk språkkafé* og det aktuelle praksisemnet med emnekode PRAGRU, og gjennomføringen av prosjektet fra juni 2021 til september 2022. Deretter følger beskrivelser av praksislæreres erfaringer med veiledning av 1. års-sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem. Studentene vil bli omtalt som N2 (norsk som andrespråk) studenter. Resultatene diskuteres i lys av konteksten og annen forskning. Avslutningsvis foreslås implikasjoner for sykepleierutdanningen, noen institusjonelle endringer og implikasjoner for videre forskning.

¹ Janet Ververda ledet gjennomføringen av prosjektet. Hun har ikke deltatt i skriving av rapporten.

² Hanne Nørbygaard Bjerva deltok i oppstarten av prosjektet. Da hun ikke fikk noen erfaringer med praksisveiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i sykehjem, har hun ikke deltatt i skriving av rapporten.

³ Opprinnelig var Carina Tenvig fra campus Vestfold med i prosjektgruppen, men hun sluttet ved USN. Universitetslektor Veronika Vilhelmsen overtok ansvaret for *Akademisk språkkafé – ASK* i Vestfold, ble med i pilotprosjektets gjennomføring og rapportering og er medforfatter.

2 Hensikt og problemstilling

Hensikten med dette pedagogiske utviklingsprosjektet var å utvikle tilpassede veiledningsstrategier til N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem.

Formålet var todelt: 1) å utvikle kompetanse i veiledning av N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem, og 2) å teste ut om erfaringene med veiledningsprinsippene i ASK kan anvendes i et større forskningsprosjekt for språk- og kompetanseutvikling hos ansatte med annen språklig og kulturell bakgrunn i sykehjem.

Problemstillingen var: Hvilke erfaringer har praksislærere med å anvende ASK-modellen og ASK-veiledningsprinsipper i veiledning av N2 sykepleierstudenter i praksisstudier på sykehjem?

3 Bakgrunn

I høyere utdanning i Norge er antall studenter med norsk som andrespråk økende⁴. Samme trend ses også i andre land. Internasjonal og nasjonal forskning viser at mange flerspråklige studenter har utfordringer med å gjennomføre studiene på normert tid (Crawford & Candlin, 2013; Fuller, 2013; Sailsman, 2021; Sjo, 2012), og det er flere minoritetsstudenter som faller fra studiene enn majoritetsstudenter (Jonsmoen & Greek, 2017).

Forskning påpeker videre at mange N2 studenter i profesjonsutdanninger føler seg ignorert, marginalisert og til dels diskriminert, og mange får ikke godkjent sine praksisstudier (Skisland, Flateland, Tønsberg & Söderhamn, 2018). I Sverre et al. (2020) kommer det fram at mange N2 sykepleierstudenter har opplevd språklige utfordringer i praksisstudiene, der de selv ikke forsto hva som ble sagt, eller at det var pasienter og ansatte som ikke forsto dem. Flere hadde også opplevd etnosentriske og rasistiske holdninger blant pasienter og noen ansatte, og de hadde erfart veiledning i praksisstudiene som utrygg og utfordrende (Sverre et al., 2020).

N2 studenter kan erfare psykisk stress som følge av migrasjonserfaringer og fordi de bruker og lærer norsk som et nytt språk i et utdanningssystem som for mange er ukjent (Arntzen & Eriksen, 2019; Sverre, Frisnes, Sandsleth, Stenhammer, 2022). For å imøtekomme N2 studenters læreforutsetninger er det avgjørende å legge til rette for et godt læringsmiljø som preges av oppmerksomt nærvær, støtte, anerkjennelse, trygghet, toleranse og åpenhet (Sverre et al., 2022). Mange lærere erfarer det som krevende å veilede N2 studenter i praksisstudiene, og det er behov for mer kunnskap om hvordan veilede flerspråklige studenter (Mikkonen, Elo, Kuivila, Tuomikoski, & Kääriäinen, 2016; Sailsman, 2021; Sverre, et al., 2020).

Den norske velferdsstaten trenger flere sykepleiere, og det er behov for flere sykepleiere enn det som utdannes i dag (Meld. St. 24 (2022-2023), s. 8). Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har et viktig mandat i å utdanne blant annet sykepleiere. USN må derfor tilstrebe å legge studieforholdene til rette for et likeverdig utdanningstilbud for at også N2 studenter skal kunne fullføre studiene. Det var bakgrunnen for at en arbeidsgruppe ved USN utviklet en rapport med forslag til tiltak for studenter med norsk som andrespråk ved vårt universitet (Llort, Eriksen, Brudevoll, Makhoul, Lodberg-Holm, Løvig-Larsen, Heinilä, & Sverre, 2022). Det foreliggende pedagogiske utviklingsprosjektet har til hensikt å utvikle tilpassede veiledningsstrategier til N2 sykepleierstudenter i praksisstudier for å bidra til at de skal kunne fullføre studiene sine.

⁴ <https://www.ssb.no/statbank/table/08091/tableViewLayout1/>

4 Akademisk språkkafé og kontekst

4.1 Veiledningsmodellen ASK

På bakgrunn av de utfordringene som både N2 sykepleierstudenter og praksislærere har erfart i praksisveiledning, ønsket vi å prøve ut veiledning av 1. års N2 sykepleierstudenter i deres første praksisstudier basert på kunnskap fra et tidligere aksjonsforskningsprosjekt. Veiledningstilbudet Akademisk språkkafé – ASK ble utviklet gjennom et medvirkningsbasert aksjonsforskningsprosjekt for og med N2 sykepleierstudenter (Sverre et al., 2020). ASK er nå etablert som et fast veiledningstilbud for N2 sykepleierstudenter på campus Drammen, campus Vestfold og på campus Porsgrunn⁵. Veiledere i ASK er studentassistenter, lærere og bibliotekarer. Målene med veiledningen i ASK er at N2 studentene selv skal finne svar, øke sin faglige forståelse og samtidig styrke lese-, skrive- og snakkeferdighetene på norsk.

Veiledningsmodellen i ASK har en fast struktur der veiledningen skjer i tre faser:

Fase 1: I forberedelsesfasen presenterer studenter og veiledere seg for å bli kjent, og N2 studentene forteller hva de ønsker veiledning i. Det er deres veiledningsbehov som legger føringer for den påfølgende veiledningen/dialogen mellom studenten, veileder og medstudenter.

Fase 2: I veiledningsfasen pågår det gruppevis dialoger med *fagsnakk* der N2 studenten motiveres til å snakke sykepleie på norsk ved f.eks. å formulere faglige spørsmål, reflektere og argumentere faglig i interaksjon med medstudenter og veiledere (Sverre, et al., 2022, s. 30), eller ved å forklare egen forståelse av sykepleiefaglige tekster. Etter avtale kommenteres norskspråklige feil og mangler, men viktigst er at veilederne anerkjenner og bekrefter kunnskap som N2 studenten uttrykker.

Fase 3: I refleksjonsfasen samles alle studenter og veiledere igjen og studentene oppfordres til å formulere hva de har lært i løpet av dagens ASK. Slik gjentas fagsnakk, tilegnelse av ny kunnskap bekreftes, eller eventuell manglende forståelse avklares med påfølgende nye faglige diskusjoner.

⁵ ASK er også etablert ved andre profesjonsutdanninger ved USN, som barnehagelærerutdanningen og radiografiutdanningen. Etablering av ASK i optometri-utdanningen planlegges.

I interaksjonen mellom studenter og veiledere i ASK vektlegges å vise oppmerksomt nærvær, anerkjennelse, toleranse og åpenhet for å sikre et trygt og støttende læringsmiljø og en atmosfære som imøtekommer N2 studentenes læreforutsetninger på en best mulig måte.

4.2 Kontekst

Konteksten i dette prosjektet utgjør praksisstudier i sykehjem, samt emnet som kalles *Praksis Grunnleggende Sykepleie* - PRAGRU. Sykehjem ble valgt fordi dette er der sykepleierstudentene gjennomfører sine første praksisstudier. Det er viktig at studentene erfarer sine første møter med veiledning i praksisstudier som trygg, konstruktiv og læringsfremmende. Det gir et godt grunnlag for resten av studiet.

Sykehjem er i økende grad en flerkulturell arbeidsplass med mange helsearbeidere med annen språklig og kulturell bakgrunn (Kawamala, 2021). Studier viser at det finnes mange spenninger (Ådland, Lavik, Gripsrud & Ramvi, 2022) og ulike måter å forstå sykepleie på i det flerkulturelle stabsfelleskapet i sykehjem (Tingvold & Fagertun, 2022). Det er studier som påpeker at særlig språklige utfordringer kan vanskeliggjøre kommunikasjon og samhandling i det flerkulturelle kollegiet og i forhold til pasientene, og setter pasientsikkerheten i fare for de eldre i sykehjem (Fagertun & Tingvold, 2018; Kawamala, 2021; Tingvold & Fagertun, 2022). Pasientene i sykehjem er ofte gamle mennesker med sammensatte lidelser som kan ha kognitiv svikt og dårlig hørsel, forhold som innebærer utfordringer med å oppfatte og forstå det helsepersonellet sier (Kawamala, 2021). Videre blir det flere eldre med innvandrerbakgrunn i sykehjem i framtiden, og mange av disse har manglende norskspråkferdigheter, noe som også kan utfordre kommunikasjonen mellom pasient og helsepersonellet (Syse & Tønnessen, 2022). Å legge til rette for gode veiledningsstrategier som leder til fag- og språkutvikling for N2 studenter i sykehjem kan medføre at det rettes mer oppmerksomhet mot den tverrkulturelle kommunikasjonen og samhandlingen også i det flerkulturelle arbeidsfelleskapet. Det er viktig for å sikre god og forsvarlig omsorg og sykepleie til de gamle pasientene.

Sykehjem som kontekst i dette prosjektet er en annen kontekst enn den Akademisk språkkafe - ASK ble utviklet i. En åpenbar forskjell er at praksisstudier skjer i en helsetjenestekontekst, mens ASK ble utviklet med utdanningsinstitusjonen som kontekst. Videre er veiledning i praksisstudiene obligatorisk, mens veiledning i ASK i utdanningsinstitusjonen er frivillig. For det tredje er praksisveiledningen i stor grad styrt av læringsutbyttebeskrivelser og kompetansemål for praksisstudiene. I ASK er ingen læringsutbyttebeskrivelser definert fordi det er N2 studentens veiledningsbehov som avgjør veiledningens innhold. Sist og kanskje viktigst, veiledning i praksisstudier kan av studentene ofte erfares som preget av vurdering og kontroll av deres sykepleiefaglige kompetanse (Bhurtun, Azimirad, Saaranen & Turunen, 2019). Det kan innebære opplevelser av stress,

svekke selvtilliten og føre til en utrygghet for studenten. Dette er i stor motsetning til ASK i utdanningsinstitusjonen, der støtte, trygghet og anerkjennelse vektlegges for å styrke N2 studentenes selvtillit.

Praksisstudiene i sykehjem styres av emneplan for *Praksisstudier – grunnleggende sykepleie* (emnekode PRAGRU - 15 studiepoeng). Emneplanen utgjør en annen sentral kontekst i dette pedagogiske prosjektet. I emneplanen anvendes ulike begreper om den pedagogiske ansvarlige læreren som veileder studenten i praksisstudiene. I denne prosjektrapporten anvendes begrepene *praksislærer* om læreren fra USN som veileder og vurderer studenten i praksisstudiene, og *praksisveileder* (ofte omtalt som kontaktsykepleier) om sykepleier i sykehjemmet som veileder og evaluerer studenten i praksis.

I tabell 1 nedenfor gjengis emnet PRAGRU's hensikt, noen læringsutbyttebeskrivelser knyttet til dokumentasjon, kommunikasjon og studentrollen, og noen læringsaktiviteter som skriftlige oppgaver og praksis.

Tabell 1: Redigert gjengivelse av utdrag fra emneplanen i PRAGRU

Hensikt	- Studenten skal utvikle og integrere kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i grunnleggende sykepleie. [...]
Emnet handler om	- kartlegging, vurdering, iverksetting og evaluering av tiltak, og kunnskap om dokumentasjonssystemer. - vekt på kommunikasjonsferdigheter i relasjoner, faglig etisk refleksjon og faglig forsvarlig og omsorgsfull sykepleie.
Ferdigheter	- Anvender grunnleggende ferdigheter i kommunikasjon. - Oppøver og utvikler sykepleiefaglig - og medisinsk terminologi i samtaler med praksisveileder(e)/kolleger/medstudenter og lærere, og i skriftlige arbeider.
Generell kompetanse	- Viser engasjement, tar initiativ og utvikler selvstendighet knyttet til studentrollen, utvikling av en sykepleieidentitet og utøvelsen av sykepleie.
Læringsaktiviteter	- Praksisstudiene og alle læringsaktivitetene i emnet er obligatoriske - Praksisstudier [...] med veiledning og refleksjon individuelt og i grupper - Arbeidskrav 1: Personorientert sykepleie. (Planlegging og gjennomføring av et livshistorisk intervju) - Arbeidskrav 2: Å arbeide personorientert og systematisk etter problemløsende metode (sykepleieprosessen) - Individuell oppgave - Plan for oppnåelse av læringsutbyttene - Egenvurderinger og vurderinger

Praksisstudiet vurderes til bestått / ikke bestått på grunnlag av praksisveilederens og praksislærerens vurdering av studentens oppnåelse av emnets læringsutbytter, innfridde arbeidskrav og innfridd krav til tilstedeværelse.

Studenter som gjennomfører emnet PRAGRU får, i tillegg til emneplanen, utlevert et «Praksisdokument» med oversikt over de 10 ukenes praksisstudiene med arbeidskrav, innleveringer og vurderinger, samt ansvar- og rollefordeling for student, praksislærer, praksisveileder og avdelingen/teamet. I praksisdokumentet kommer det fram 9 ulike former for skriftlige innleveringer som studenten må levere til fastsatte tidspunkter. I tillegg er det krav til skriftlig dokumentasjon i form av en tiltaksplan og evaluering av tiltakene i praksisstedets pasientjournal knyttet til en obligatorisk praktisk oppgave. Totalt er det dermed krav til 10 ulike former for skriftlige arbeider for studentene i løpet av praksisstudiene.

Videre viser praksisdokumentet en oversikt over de ulike veilednings- og vurderingsmøtene som gjennomføres i løpet av praksisstudiene. Disse er; et plan- og forventningsmøte, to refleksjonssamlinger, midtvurdering og sluttvurdering. I tre av disse møtene deltar studenten, praksislærer og praksisveileder, mens i refleksjonssamlingene deltar studenten, en gruppe medstudenter og praksislærer.

5 Gjennomføring av prosjektet

Prosjektet ble gjennomført som et pedagogisk utviklingsprosjekt, der vi har prøvd ut resultatene fra aksjonsforskningsprosjektet ASK i veiledning av N2 studenter i praksisstudier i sykehjem. Prosjektet er et pilotprosjekt, definert som “a version of the main study that is run in miniature to test whether the components of the main study can all work together” (Arain, Campbell, Cooper, & Lancaster, 2010, s. 5). Et pilotprosjekt fokuserer på prosessene som planlegges i en større studie, som i dette tilfelle kan være om ASK modellen kan anvendes for språk- og kompetanseutvikling hos ansatte med annen språklig og kulturell bakgrunn i sykehjem.

Ifølge personvernombudet Paal Are Solberg ved USN er dette pedagogiske utviklingsprosjektet ikke meldepliktig til SIKT. GDPR-dokumentasjon for prosjektet ble imidlertid opprettet og finnes på RISMA compliance.

Prosjektperioden varte fra juni-21 til september-22, og gjennomføringen av prosjektet ble delt inn i tre perioder. Den første perioden inneholdt prosjektaktiviteter med planlegging for å designe et prosjekt som involverte mange deltakere på tvers av campus, organisasjoner og institusjoner, samt omfattende rekrutteringsarbeid. I andre periode foregikk veiledning av N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem der veiledningsmodellen og veiledningsprinsippene i ASK ble prøvd ut og erfaringene ble dokumentert underveis. I tredje periode ble prosjektaktivitetene oppsummert, analysert, diskutert og rapportert. I det følgende redegjøres det for prosjektaktivitetene i de tre periodene med beskrivelser av hvem, hvordan, hvorfor og når.

5.1 Periode 1 – Planlegging, rekruttering og utvalg

De som var planlagt som medvirkende (se vedlegg 1) i det pedagogiske utviklingsprosjektet var prosjektgruppen med medlemmer fra tre campus, praksisveiledere ved sykehjem i de tre universitetskommunene Skien, Færder og Drammen, praksislærere ved hver campus tilknyttet emnet PRAGRU og N2 studenter som gjennomfører sine praksisstudier i sykehjem. Av ulike årsaker, som blir redegjort for nedenfor, ble det færre medvirkende enn planlagt.

For planlegging og designing av prosjektet ble det totalt gjennomført åtte prosjektgruppemøter; ett i juni 2021, tre høsten 2021 og fire våren 2022. Referat fra prosjektgruppemøtene ble skrevet og lagt på prosjektets TEAMS-rom. Samtlige prosjektgruppemøter ble ledet og referert av prosjektleder Janet Ververda. I tillegg er det avholdt én dialogkonferanse som webinar og flere fysiske og digitale møter med førsteårs

studentene, der hensikten var informasjonsspredning om prosjektet og etablering av felles forståelse og engasjement for N2 studenters studiesituasjon i praksisstudier.

I juni 2021 møttes prosjektgruppemedlemmene på de tre campus for å etablere en felles forståelse av mål og forventninger i pilotprosjektet. I tillegg måtte rammer i henhold til arbeidsplaner til prosjektgruppemedlemmene avklares nærmere pga ny ledelse ved ISH. Den planlagte tidsplanen i søknaden (vedlegg 1) ble gjennomgått og justert. Deling av kunnskap knyttet til nasjonale og lokale kompetansehevende tiltak i veiledning av N2 studenter i praksisstudier ble gjennomført. Vi fikk også innsikt i andre pågående relevante prosjekter ved instituttet. I rekrutteringsarbeidet viste det seg at det var nødvendig med ytterligere avklaringer med instituttledelsen og prosjektledere for andre prosjekter.

I løpet av høsten-21 og januar/februar/mars-22 arbeidet prosjektgruppen med etablering av kontakt med de vi ønsket skulle medvirke i prosjektet. Det var ledere og praksisveiledere ved tre sykehjem i universitetskommunene Skien, Færder og Drammen kommune, der hensikten var å samarbeide om veiledning av N2 studenter i praksisstudiene ved det enkelte sykehjemmet. Det viste seg imidlertid at rekrutteringsarbeidet i disse kommunene var en utfordring. Det var uklart hvem som var kontaktpersoner og mye tid gikk med for å få tak i disse personene. Når kontakten var etablert, rapporterte flere av kommunene om overbelastede arbeidssituasjoner. Tilbakemeldinger fra sykehjemmene på flere av våre henvendelser var at prosjektet ikke måtte belaste praksis. Til tross for at både ledere og praksisveiledere vi fikk kontakt med ga uttrykk for interesse for å få mer kompetanse i, og legge bedre til rette for veiledning av N2 studenter, var det vanskelig å få avtalt samarbeid om det pedagogiske utviklingsprosjektet. Det var ett unntak; det ble etablert samarbeid med ett sykehjem i Drammen kommune.

Rekruttering av sykehjemmene ble gjennomført av prosjektgruppemedlemmene ved hver campus. Veronika Vilhelmsen fra campus Vestfold tok kontakt med en seksjonsleder i Færder kommune. Vedkommende var interessert i å høre mer om prosjektet og sendte ut innbydelser til ledere, fagsykepleiere og sykepleiere ved ulike sykehjem i kommunen til et digitalt informasjonsmøte om prosjektet i slutten av januar 2022. Interessen var til stede, men det viste seg at Færder kommune allerede hadde et prosjekt og hadde derfor ikke kapasitet til å delta på enda et prosjekt. Da ble Tønsberg kommune og Horten kommune kontaktet, og via mail og telefon ble ledere og fagsykepleiere orientert om prosjektet. Det var mye interesse da de så behovet for denne kunnskapen i sin egen stab. Imidlertid opplevde de stor arbeidsbelastning, så de fleste takket nei til tross for behov for mer kunnskap. En fagsykepleier fra ett sykehjem deltok på dialogkonferansen / webinar 4. mars-22 for å høre mer om prosjektet. I ettertid ble svaret fra dette sykehjemmet også at det ikke var rom for prosjekt nå til tross for interesse. Resultatet ble dermed at ingen sykehjem tilknyttet campus Vestfold var medvirkende i prosjektet. Prosjektgruppen valgte derfor å bruke erfaringer fra lærere som veileder N2 studenter i praksisstudier istedenfor. Vilhelmsen deltok på et

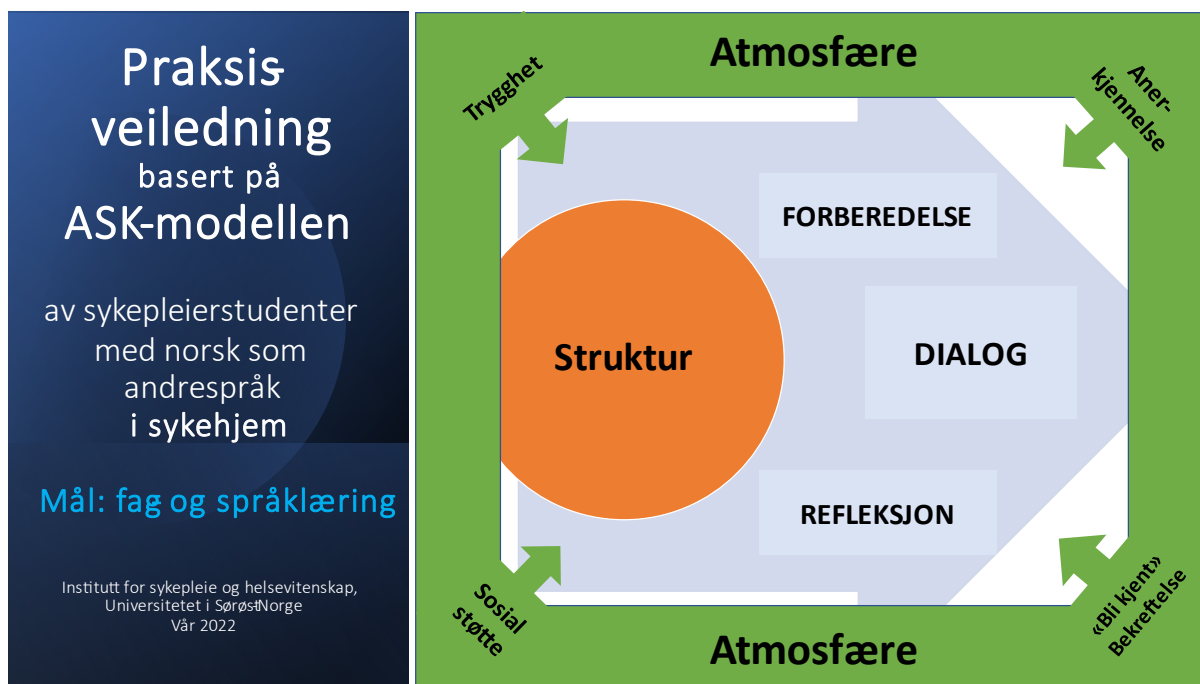
lærermøte der ASK-prinsipper og ulike erfaringer med veiledning av N2 studenter i praksisstudier ble diskutert. I resultatkapittelet oppsummeres disse erfaringene.

Janet Ververda, campus Porsgrunn, gjennomførte et omfattende rekrutteringsarbeid både i Skien og Porsgrunn kommune. Begge kommunene takket nei til deltakelse pga overbelastende arbeidssituasjoner. Prosjektgruppen valgte da en annen fremgangsmåte for å samle relevante erfaringer for prosjektet. Prosjektgruppemedlemmene Janet Ververda og Helen Kortner var lærere tilknyttet emnet PRAGRU på campus Porsgrunn, og de fungerte som praksislærere for N2 studenter ved sykehjem i Grenlandsregionen. I resultatkapittelet presenteres Kortners erfaringer med anvendelse av ASK-modellen og ASK-prinsipper i veiledningen av N2 studenter i praksisstudiene i sykehjem.

Hjørdis Frisnes og Beate Lie Sverre, campus Drammen, tok kontakt med fagrådgiver for et av sykehjemmene i Drammen kommune. Bakgrunnen var at sykehjemmet lenge hadde vært brukt som praksissted for første- og tredjeårsstudentene i sykepleie ved USN. Videre er sykehjemmet en flerkulturell arbeidsplass i en bydel som er preget av en sammensatt befolkningsgruppe. Det ble derfor antatt at prosjektets tematikk kunne være av interesse. I henvendelse per e-post ble det vektlagt at praksislærer fra USN ønsket å bistå praksisveilederne i praksisveiledningen av N2 studenter ved sykehjemmet. Responsen var umiddelbart positiv. De så nytten av å sette søkelys på språkutfordringer i utdanningen og potensiale til forbedring av helsetjenester til eldre i en flerspråklig arbeidsplass som sykehjemmet representerer. Avtalen med sykehjemmet i Drammen var på plass i februar 2022.

Parallelt med rekruttering av sykehjem pågikk rekruttering av øvrige medvirkende i prosjektet. Først var det praksiskoordinatorer ved hver campus. De fordeler studenter til praksisstedene og vi ville sørge for at N2 studenter ble tildelt praksisplass på det sykehjemmet vi skulle samarbeide med. Videre samarbeidet vi med emneansvarlige for PRAGRU ved hver campus som hadde oversikt over studenter, praksislærere, praksisstedene og praksisveilederne, og emneplanen i emnet. I januar-22 var kontakt med praksiskoordinatorene, emneansvarlige for emnet PRAGRU ved hver campus og aktuell praksislærer etablert.

Prosjektgruppen hadde flere møter for å diskutere hvordan praksisveiledning av N2 sykepleierstudenter i sykehjem kunne gjennomføres etter ASK modellen. Det var viktig i rekrutteringsarbeidet å gi god informasjon om ASK modellen og hvordan den kunne prøves ut i praksisveiledning. I figur 1 vises hovedtrekkene i hvordan vi planla at arbeidet kunne organiseres.

Figur 1: ASK-modellen i praksisveiledning med sykepleierstudenter med norsk som andrespråk

Informasjon- og kunnskapsspredningen ble gjennomført gjennom avtalte møter, telefonsamtaler og i en dialogkonferanse der bl.a. modellen ble formidlet. På grunn av den pågående pandemien ble den planlagte dialogkonferansen gjennomført som et webinar den 4. mars-22. Invitasjoner med program (vedlegg 3) ble sendt ut. Inviterte deltakere var praksislærere, praksiskoordinatorer v/ ISH, representanter fra sykehjem, leder USN Eldreforsk, en N2 sykepleierstudent som hadde erfaringer med praksisveiledning og deltakelse i ASK, samt alle i prosjektgruppen. Hensikten med dialogkonferansen/webinaret var å skape en felles forståelse for N2 studenters læreforutsetninger, hva ASK-modellen innebærer og hvordan den var tenkt anvendt i samarbeid med praksisveileder, praksislærer og N2 studenten i praksisveiledning i sykehjem.

Rekrutteringsarbeidet av N2 studenter som skulle ha praksisstudiene sine på sykehjem ble gjennomført ved et digitalt informasjonsmøte for alle 1. års studenter og praksislærere. Møtet ble gjennomført på zoom for alle de tre campusene i løpet av den praksisforberedende uken (uke 14) før studentene skulle ut i praksisstudiene.

Dette pedagogiske utviklingsprosjektet var tilknyttet forskningsgruppen USN Eldreforsk fordi den valgte settingen for prosjektet var sykehjem med eldre pasienter. Prosjektet ble derfor presentert i forskningsgruppen den 9. mars-22 ved Beate Lie Sverre og Janet Verwerda. Nyttige tilbakemeldinger ble mottatt og inkludert i den siste planleggingen før praksisveiledningen av N2 studentene i sykehjem skulle begynne.

5.2 Periode 2 – Veiledning av N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem

Sykepleierstudentenes praksisperiode i sykehjem startet i uke 14 og avsluttet i uke 24, 2022. I denne perioden ble ASK-modellen og ASK-prinsippene prøvd ut i praksisveiledningen av N2 sykepleierstudentene. Praksislæreres erfaringer fra denne perioden beskrives i rapportens resultatkapittel.

5.3 Periode 3 - Rapportering

Den tredje og siste perioden av gjennomføringen av prosjektet har vært rapportering av prosjektet. Rapporteringen har vært et samarbeid ved Beate Lie Sverre, Veronika Vilhelmsen, Helen Kortner og Hjørdis Frisnes. Beate Lie Sverre har hatt hovedansvaret for rapporteringen.

6 Resultater

I resultatkapittelet beskrives praksislæreres erfaringer med å anvende ASK-modellen og ASK prinsipper i praksisveiledning av N2 sykepleierstudenter i sykehjem. Erfaringene presenteres campusvis.

6.1 Erfaringer campus Porsgrunn

Våren 2021 veiledet praksislærer 15 studenter i praksisstudier hvorav 10 hadde norsk som andre språk. Noen av disse hadde store språklige utfordringer knyttet til både tale og skriftspråk. Flere av studentene hadde praksisstudier i utkant-bygder, noe som bidro til lang reisevei for praksislærer. Den årlige tradisjonen Ramadan falt i den aktuelle praksisperioden, noe som medførte at enkelte studenter kunne være uopplagte på grunn av restriksjoner med mat og drikke. De aktuelle studentene oppgav også at de manglet kontakt med et norsktalende sosialt nettverk.

Samarbeidet med praksisstedene var ikke formalisert og systematisert i henhold til bruk av ASK modellen. Det er tidligere gjort rede for grunnene til dette. I tråd med emneplanen i PRAGRU er treffpunktene berammet til tre møter i perioden (forventningssamtale, midtvurdering og sluttvurdering). Tidsbruk på treffpunktene er normalt 1 time, men av erfaring med at møter med N2 studenter kan ta lengre tid, ble det satt av 1 ½ time til hver av disse samtalene.

Hver student får tildelt en praksisveileder og en gruppe med medstudenter. Medstudentene kan være ukjente fordi dette er førsteårsstudenter og de har ikke rukket å bli kjent med alle fordi kullet er stort. Praksislærer kan også være en ny person for studentene. I den aktuelle gruppa er det også en plan for hele perioden, som studentene må notere seg. Det dreier seg om treffpunkter for forventningssamtale, refleksjonsmøter, vurderingssamtaler, innleveringer av arbeidskrav etc.

Praksislærer erfarte at det oppstod flere misforståelser. Praksislærerens analyse av dette var at det dreidde seg om at studenten opplevde informasjonen som overveldende, at det var mangel på digital kompetanse og at manglende språkferdigheter bidro til at informasjonen ble tyngre å sette seg inn i.

Misforståelsene ga seg blant annet utslag i at studenten ikke hadde notert tidspunkter for samtalene, og dermed stilte uforberedt. Misforståelser kunne også dreie seg om hva som skulle leveres inn og når. Hvorvidt møter skulle foregå digitalt, på praksisstedet eller på campus var også en problemstilling. Noen av studentene tok ofte kontakt på sms og mail,

enkelte for å dobbeltsjekke at de hadde forstått riktig. Andre sendte inn oppgaver feil sted eller på mail slik at praksislærer ikke fikk satt seg inn i deres oppgave på forhånd.

Praksislæreren rapporterte at utfylling av skjemaer opplevdes utfordrende for flere. Det kunne være utfylling av turnus, nærværsskjema (disse ble blandet). Det betød at noen måtte levere inn på nytt etter ny frist.

Det er en rekke krav og forventninger til studentene både før og underveis i perioden. Dette fordrer gode ferdigheter i å håndtere digitale verktøy, å kunne sortere ut nødvendig informasjon og planlegge læringsforløpet. Det forutsettes at studenten kan lese og forstå informasjonen, samt respondere adekvat på denne. I tillegg er det pensum som skal leses og anvendes i både skriftlige oppgaver og i praksis.

Det første møtet foregikk dels fysisk og dels på zoom. Grunnen til at digitale møter anvendes som kommunikasjonsverktøy i noen tilfeller er at det kan effektivisere arbeidet for praksislærer ved at reisetiden nedkortes. Praksislærer erfarte imidlertid at zoom ikke var en foretrukken arena i møte med N2 studenter. Grunnen er at den digitale kommunikasjonen ikke i god nok grad fanger opp non-verbale uttrykk, og resulterte i at praksislærer ble usikker på om studenten oppfattet og forstod innholdet i kommunikasjonen. Det kom til uttrykk gjennom at studenten ble veldig stille eller spurte om forhold som praksislærer antok at studenten var innforstått med. Praksislærer erfarte at mye av tiden på zoom ble brukt til å oppklare og gjenta informasjon, og at dialogen fikk for liten plass. Et eksempel var spørsmål om arbeidet med å nå bestemte læringsutbytter. Her oppfattet ikke studenten at praksislærer forventet at studenten skulle forklare hvordan han/hun hadde arbeidet med å nå aktuelle læringsutbytter.

I det første møtet i praksisstudiene er studentene nye og ukjente på praksisstedet. På bakgrunn av veiledningsmodellen ASK, ble det derfor vektlagt å bruke tid i dette møtet på å presentere seg for hverandre, la studenten fortelle litt om sin bakgrunn, faglige ståsted, og å komme frem med sine forventninger til praksisstudiene, praksisveileder og praksislærer. Det ble også viet tid til spørsmål studenten måtte ha. Likevel virket studentene veldig spente og noen veldig stresset. Det handlet om alt fra å finne frem til nytt praksissted, finne avdelingen, presentere seg for nye mennesker, praktiske forhold utenfor studiet, som f.eks. arbeid ved siden av studiene, familieforpliktelser, problemer med turnusarbeid og eksamener fra tidligere emner som ikke var bestått. Sist, men ikke minst, var flere stresset over vissheten om at de ikke kunne snakke flytende norsk, med de begrensningene det kunne bli for egen læring og for pasientene de skulle møte.

I lys av ASK modellen ble det særdeles viktig å bidra til en åpen, trygg og rolig atmosfære. Praksislærers fokus var på å være helt til stede i situasjonen, unngå forstyrrelser, vise både verbalt og nonverbalt at deres situasjon ble anerkjent og deres utsagn ble bekreftet på en oppmuntrende og varm måte. Det innebar å vise interesse for hverdagen deres utover studiesituasjonen og å snakke litt fritt om andre sider ved tilværelsen. Det kunne for

eksempel være studenter som hadde utfordringer med å finne barnepass når de skulle arbeide ulike vakter. Bevissthet på kroppsspråk og ansiktsuttrykk var betydningsfullt. Bruk av smil og latter når det synes naturlig var virkningsfullt. Studenter ga respons på at de ble ikke alt opplevd så alvorlig.

Praksislærer kjente til N2 studentene før praksisstudiene gjennom veiledning i læringsgrupper i forutgående emner, samt veiledning i simuleringssenteret. Studentene uttrykte at det opplevdes trygt å ha en praksislærer som de hadde blitt kjent med tidligere, at det var bra at praksislærer hadde sett dem i praktiske situasjoner i simuleringssenteret, samt at hun også hadde vurdert noen av de skriftlige tekstene deres tidligere.

Ved den første vurderingssamtalen var praksislærer på praksisstedet hos samtlige studenter. Fokus i denne samtalen er å vurdere studentens nivå ut ifra læringsutbyttene i emnet. Det er mange læringsutbytter, og praksislærer erfarte at studentene syntes at læringsutbyttebeskrivelsene hadde mange lange setninger med ukjente formuleringer med mange nye ord og fagbegreper. Dette gjorde at de trengte ekstra tid til å forstå hva de faktisk skulle arbeide med. Den oppsatte tiden på 1 ½ time strakk sjelden til hos N2 studenter. Den noe manglende forståelsen av læringsutbyttene kom også frem i den skriftlige målplanen studenten hadde levert tidligere, og i en egenvurdering som ble skrevet i forkant av midtvurderingssamtalen. Praksislærer ga kommentarer på noe av det studenten hadde skrevet, for eksempel på et par av læringsutbyttene, for å klargjøre hva læringsutbyttet handlet om. Likevel erfarte praksislærer det som usikkert om studenten hadde forstått det helt. I samtalen etterlyste praksislærer hvilken forståelse studenten hadde av læringsutbyttebeskrivelsene. Erfaringene var at studenten da maktet å utdype mer og vise mer forståelse av disse i de muntlige samtalene.

I møtene med N2 studentene var det særlig tidsfaktoren som ble en klar utfordring. Det var ikke uvanlig å bruke minst 2 timer på hver midtvurdering. I vurderingssamtalene var ASK prinsippene viktige å støtte seg til, det vil si å gi støtte, vise anerkjennelse, bruke bekreftende kommunikasjon og å bidra til en atmosfære der studenten kunne være så trygg som mulig. Det syntes avgjørende for at studenten kunne makte å synliggjøre kunnskaper og progresjon i sykepleiekompetanse. Når det var nødvendig å påpeke forhold som måtte bedres/styrkes, så tok praksislærer dette mot slutten i vurderingssamtalen i en vennlig og respektfull tone. Det ble vektlagt at studenten fikk mulighet til å gi sine innspill etterpå.

Praksislærer erfarte videre at praksisveilederne kunne oppleve det å veilede N2 studenter som utfordrende. De fortalte at det særlig var knyttet til rapportsituasjoner, der mange detaljer om pasienten kom frem og det var mye å huske på. Praksisveilederne var ofte usikre på om studenten hadde forstått all informasjonen som var gitt i rapporten. Eventuelle misforståelser hos studenten medførte usikkerhet hos praksisveilederne om at pasienten kunne utsettes for feilaktig behandling og pleie. Praksisveilederne oppfordret derfor

studenten til å spørre når de ikke forsto, og de etterlyste hva studenten hadde forstått av rapporten. Dette ble opplevd som belastende for praksisveileder, både usikkerheten om forsvarlighet i sykepleien og at det krevde tid utover en allerede presset arbeidssituasjon med å ivareta det daglige arbeidet. Likevel var praksislærers erfaring at praksisveilederne var engasjerte i studentenes læring og forståelsesfulle for de med språkproblemer. Imidlertid måtte praksisveileder oppmuntres til å påpeke språkmangler hos studentene for å sikre bedre kommunikasjon.

Kvaliteten på de skriftlige arbeidskravene, varierte med hensyn til hvordan N2 studentene klarte å anvende teoretisk kunnskap fra pensum for å reflektere og belyse praksiserfaringene sine. Praksislærer var også ofte usikker på om studenten hadde forstått hva som ble etterspurt i arbeidskravene. Praksislærer ga derfor tydelige skriftlige tilbakemeldinger, noe som medførte at studentene forstod at de hadde misforstått deler av oppgaven. Alle N2 studentene var tydelige på at de ønsket så konkret som mulig tilbakemeldinger og korrigeringer i skriftlige oppgaver. Praksislærers erfaring er at studenter som brukte tilstrekkelig med tid på oppgavene, skrev bedre med hensyn til setningsoppbygging, ordstilling og grammatikk.

I refleksjonssamtalene om arbeidskravet startet praksislærer med en runde slik at alle fikk hilst på hverandre og fortalt litt fra praksisstedet sitt. Deretter la studentene frem deler av sitt eget skriftlige arbeid. Erfaringen var at N2 studenter opplevde at terskelen for å snakke høyt, legge frem, stille spørsmål var høyere når det var mange studenter med norsk som førstespråk til stede. I grupper der de fleste studentene hadde norsk som andrespråk syntes terskelen noe lavere. Ingen N2 studenter ga noen tilbakemeldinger om at de hadde følt det truende eller vanskelig å måtte legge frem et faglig arbeid. I refleksjonsmøtene fikk studentene ikke individuelle tilbakemeldinger. De ble gitt skriftlig individuelt etter møtet. Isteden ble studentene oppmuntret til aktiv deltakelse og til *fagsnakk*. Etter at en student hadde lagt fram sitt skriftlige arbeid og beskrevet et tema, ble det spurt åpent om noen andre studenter hadde erfart noe lignende og hvordan de hadde forstått sine erfaringer.

Oppsummert er praksisveileders erfaringer fra campus Porsgrunn at N2 studentene må arbeide svært hardt for å nå læringsutbyttene i emnet PRAGRU. Konkretisering av det studenten må arbeide med og at veiledning foregår i en trygg og støttende atmosfære er viktig. Et samarbeid mellom praksissted, praksislærer og N2 studenten der språk og kultur vies plass og tydelige og vennlige tilbakemeldinger gis både skriftlig og muntlig, er avgjørende for N2 studentenes læring. Å veilede N2 studenter i praksisstudier tar lengre tid enn å veilede studenter med norsk som førstespråk. Det gledelige er at praksisveilederne fortalte at noen N2 studentene hadde hatt en betydelig språkutvikling underveis. Kombinasjonen av å være en del av et arbeidsfellesskap der kommunikasjon er en så stor del av arbeidet, gir god øvelse i både å snakke det norske språket og anvende det sykepleiefaglige språket.

6.2 Erfaringer campus Drammen

Erfaringene det her refereres til utgår fra praksislærer og en deltaker i prosjektgruppen, Hjørdis Frisnes, sine møter med N2 studentene i løpet av praksisperioden i et sykehjem.

Praksislærere inviterer oftest «sine» studenter til et møte, en *førveiledning*, i utdanningsinstitusjonen før studentene starter sine praksisstudier. Hensikten er at studentene og praksislærer møter hverandre, blir litt kjent og at studentene skal bli godt forberedt til praksisstudiene. Av ulike grunner ble det ikke gjennomført i dette tilfelle. Studentene fikk imidlertid i forkant av praksisperioden informasjon om pilotprosjektet på felles zoomundervisning. Det ble besluttet at praksislærer og Frisnes møtte alle studentene på det valgte praksisstedet i en felles forventningssamtale. De som var til stede ved forventningssamtalen var fire studenter og deres praksisveiledere, praksislærer og Frisnes. Tre av studentene hadde norsk som andrespråk, mens den fjerde var født i Norge, men hadde foreldre med et annet førstespråk. I forventningssamtalen ble det, i tillegg til all annen informasjon, igjen informert om pilotprosjektet, og hvordan det videre samarbeidet kunne legges opp. Praksislærer og Frisnes ledet samtalen ved å starte med en runde hvor alle studentene ble bedt om å si noe om sine forventninger til praksis. Dette er en tilnærming som benyttes i ASK og som bidrar til at alle stemmer blir hørt, alle får sagt noe, og ingen trenger selv å be om ordet. Hvor mye hver enkelt "hadde på hjertet" var ulikt. Noen var aktive, men en av studentene sa ikke så mye, med unntak av når vi henvendte oss direkte til henne. Imidlertid, ved å gjøre bruk av denne veiledningsmetoden, fikk også denne studenten sagt noe om hva hun gledet seg til og hva hun syntes var utfordrende.

Studentenes forventninger til praksis var forskjellige, men alle uttrykte at de var spente på å møte pasienter og beboere, usikre på de ulike oppgavene som skulle gjennomføres og hvordan det ville være å bli vurdert i løpet av disse ukene. Etter den innledende runden, tok studentene selv initiativ når det var noe de lurte på, eller hadde lyst til å si noe om.

Etter forventningssamtalen ga en av N2 studentene tilbakemelding på at det hadde vært for mye snakk om språk. Praksislærer og Frisnes ble usikre på om studenten kanskje ble bekymret for om vedkommende også skulle vurderes i forhold til språk. Erfaringen med denne studentens reaksjon på at tematikken språk ble tatt opp i det første møtet, tyder på at å kommunisere mulige språklige utfordringer må individuelt tilpasses slik at det ikke bidrar til ytterligere uro for studentene i praksisstudiene.

I ASK etterstrebes et læringsmiljø basert på trygghet og tillit. Sett i ettertid, kan Frisnes' tilstedeværelse i forventningssamtalen kanskje blitt oppfattet som noe utrygt av studentene. Selv om studentene var blitt orientert på forhånd, kunne det synes som om Frisnes' tilstedeværelse i forventningssamtalen likevel ble opplevd som overraskende og noe

stressende for studentene i en ellers krevende situasjon (jfr. erfaringene fra campus Porsgrunn om alt som var nytt for studentene i praksisperioden). Det ble derfor besluttet at Frisnes ikke skulle delta ved studentenes midt- og sluttvurdering.

Praksislærer og Frisnes deltok imidlertid begge ved refleksjonssamtalen knyttet til arbeidskravet. I refleksjonssamtalen ble ASK modellen anvendt ved å starte med en runde hvor alle deltakerne fikk ordet etter tur. Runden ble ledet av Frisnes som startet med å dele refleksjonene som praksislærer og hun hadde gjort etter forventningssamtalen. Deretter fikk alle studentene si noe om hvor de var i arbeidet med arbeidskravet, og hva de hadde behov for veiledning i. På den måten var studentene selv aktive i å definere egne veiledningsbehov, og det ga et innblikk i hvor den enkelte student var i arbeidet med arbeidskravet. Praksislærer og Frisnes sa hva de kunne bidra med, og praksislærer gikk kort gjennom de faglige og formelle kriteriene for arbeidskravet. I veiledningen videre verbaliserte studentene hva de ikke forsto i oppgaveteksten, som dermed ble diskutert og forklart. Denne måten å jobbe med studentoppgaver på er kjent fra ASK, der veiledningen alltid tar utgangspunkt i studentens forståelse av oppgaveteksten. Studentene hadde gode spørsmål og refleksjoner om hva som skulle skrives i arbeidskravet. Praksislærer erfarte at refleksjonssamtalene var en god kontekst å arbeide sammen med studentene om både fag og språk, uten at språkutfordringene eksplisitt ble tematisert.

Oppsummert viser erfaringene fra campus Drammen at mange N2 studenter er stresset og føler seg usikre før deres første praksisstudier. Tilleggsinformasjon og nye momenter som ikke er direkte relevant for praksisstudiene deres kan derfor synes å forsterke uro og stress. Det er viktig å tilpasse tematiseringen av språk i individuelle veiledningsmøter med N2 studenter. ASK modellen er særlig egnet i refleksjonssamtaler med studenter.

6.3 Erfaringer campus Vestfold

Erfaringene det her refereres til er fra samtaler med lærere i et lærermøte om temaet veiledning av N2 studenter i praksis. Det vakte interesse blant lærerne og ble beskrevet som et stort og vanskelig tema. Bekymringer enkelte lærere hadde var at det i studentenes tekster eller i verbal kommunikasjon ble en annen mening enn det som egentlig var tenkt. Videre kom det fram bekymringer om at det kunne oppstå uforsvarlige situasjoner i praksis på grunn av manglende språkforståelse. Det var flere lærere som opplevde det utfordrende å veilede N2 studentene, hvordan de kunne korrigere på språk og forebygge språklige misforståelser og faglig uforsvarlighet.

Imidlertid kom det også fram erfaringer der praksislærer opplevde å lykkes med veiledningen av en N2 student. Praksislæreren hadde valgt å sette av god tid i forventningssamtalen med praksisveileder og student. Slik ble det tid og rom for å bli litt kjent alle sammen, til å gå

gjennom dokumentene knyttet til praksisstudiene, og studenten fikk tid og mulighet til å nevne ord og uttrykk som var utfordrende å forstå. Vesentlig var også at i forventningssamtalen spurte praksislærer om det var i orden å korrigere språk i veiledningene. Studenten var positiv til dette fordi vedkommende selv ønsket å forbedre sin norsk, både muntlig og skriftlig. På denne måten, med god tid og gode forberedelser, ble det en god start både for studentens praksisstudier, for praksisveileder og for praksislærers oppfølging av studenten.

I denne første fasen med forberedelser til praksisveiledning av N2 studenter, kan det synes som at ASK-prinsippene ble benyttet av praksislærer. Gjennom gode forberedelser med god tid til *fagsnakk* og refleksjon slik at ingen spørsmål var ubesvart, ble det etablert en god grunnmur for N2 studenten til å starte sine praksisstudier på. Studenten fikk rom til å ta ansvar for egen læring og språkutfordringene ble tematisert tidlig. Det kan være konstruktivt for språkutvikling både muntlig og skriftlig, samt for læringen i studentens første praksis i sykehjem.

Oppsummert viser eksempelet fra praksislæreren ovenfor at for å veilede N2 studenter i deres første praksisstudier er det avgjørende å sette av tilstrekkelig tid til veiledning, det vil si tid utover det som er normert til praksisveiledning i sykehjem. Like viktig er det å tematisere språk tidlig i praksisveiledningen.

7 Diskusjon

Hensikten med dette pilotprosjektet var å utvikle tilpassede veiledningsstrategier til N2 sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem. Basert på praksislæreres erfaringer med å anvende ASK-modellen i praksisveiledning, vil vi først diskutere N2 sykepleierstudenters læreforutsetninger og deretter sentrale strategier i veiledning av N2 studenter i praksisstudier i sykehjem.

Praksislæreres erfaringer er at det første møtet med praksis i sykehjem erfares som stressende, utrygt og til dels overveldende for 1. års N2 sykepleierstudenter. Internasjonal og nasjonal forskning viser at sykepleierstudenter generelt opplever praksisstudiene som til dels svært stressende, der stresset er knyttet til flere «clinical stressors» som for eksempel frykt for det ukjente, mangel på kompetanse, møte med pasienter som lider, og sist, ubehag ved å bli observert og vurdert (Bhurtun, et al., 2019, s. 266; Skisland, et al., 2018). For at studentene skal kunne fortsette i utdanningsløpet og fullføre studiene, må alle praksisstudiene godkjennes. Studentenes adferd, kommunikasjonsferdigheter og evne og vilje til omsorg er derfor under kontinuerlig observasjon og vurdering opp mot læringsutbyttebeskrivelsene. I tillegg blir studentene i alle praksisstudiene fortløpende vurdert for *skikkethet* i henhold til skikkethetsforskriften⁶. Alle vurderingene som sykepleierstudenter generelt utsettes for bidrar til at praksisstudiene oppleves som stressende (Skisland, et al., 2018). For N2 studenter som ikke har bodd i Norge i lang tid, er det flere andre faktorer som bidrar til stress. Mange har relativt beskjeden kjennskap til norsk helsevesen og til norske sykehjem. Videre vet de lite om pasientrollen, om rollen som helsepersonell, og ikke minst har de lite kjennskap til hvordan være sykepleierstudent i praksisstudier og hva som forventes. Sykehjemmet er et ukjent sted og personalet og praksisveiledere er ukjente mennesker, ofte også praksislæreren⁷. De kjenner heller ikke sine medstudenter som er plassert på samme praksissted særlig godt, da det er store studentkull som nylig har startet sykepleierstudiet.

Praksislærerne erfarte også at N2 studentene opplevde den skriftlige informasjonen om praksisstudiene, læringsutbyttebeskrivelsene og muntlig informasjon om institusjonen, tidspunkt for avtaler m.m. som overveldende og som utfordrende å oppfatte og forstå. Manglende muntlige og skriftlige norskspråkferdigheter anses av både praksislærerne og av enkelte N2 studenter som forklaringen på dette. I beskrivelsen av emneplanen PRAGRU kom det fram at det kreves 10 ulike former for skriftlige arbeider for studentene i løpet av

⁶ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-30-859>

⁷ Grunnet manglende personalressurser ved instituttet, er det relativt ofte at praksislærere i disse første og viktige praksisstudiene er timelærere, dvs. sykepleiere med klinisk erfaring, men uten pedagogisk utdanning. Timelæreren møter studentene kun i praksisstudiene og ikke på campus.

denne praksisperioden. Når de skriftlige norskerferdighetene er mangelfulle, er det ikke overraskende at det kan oppleves overveldende.

Som tidligere nevnt, viser studier at studenter med migrasjonserfaringer ofte opplever tilpasningen til en ny kultur og til et nytt utdanningssystem som belastende, og mange erfarer stort stress i forbindelse med å lære et nytt språk parallelt med faginnlæring (Arntzen & Eriksen, 2019; Mangan & Winter, 2017). Mange kan også føle seg som fremmede med manglende tilhørighet til både andre mennesker, steder og til det nye samfunnet (Khawaja et al., 2017; Sverre et al., 2022). Praksislærernes erfaringer har gitt innsikt i mange N2 sykepleierstudenters læreforutsetninger når de skal starte sine første praksisstudier i sykehjem. Kombinert med generelle læreforutsetninger hos studenter som har migrert, er det innlysende at det er spesielt krevende for N2 studenter å være førsteårsstudent i de første praksisstudiene.

På bakgrunn av N2 sykepleierstudenters læreforutsetninger og praksislærernes erfaringer i denne studien diskuteres tre strategier i praksisveiledning av N2 studenter. Den første handler om å bli kjent med N2 studenten og å tematisere språk tidlig. Den andre er å avsette mer tid til refleksjonssamtaler og *fagsnakk*, og sist, å skape trygghet og tillit i praksisveiledning.

7.1 Bli kjent og å tematisere språk

Å bli kjent, det vil si at N2 student, praksisveileder og praksislærer fremstår som personer overfor hverandre (ikke som roller), er viktig i det første veiledningsmøtet, som i dette tilfelle kalles forventningssamtalen. For å bli kjent med N2 studenten er det sentralt å finne ut av den enkeltes N2 students læreforutsetninger. Ifølge Hiim (2017, s. 55) har studenter personlige, faglige og sosiale læreforutsetninger. I denne konteksten er det særlig de personlige og sosiale læreforutsetningene som er viktige å få kjennskap til. Det kan gjøres ved å be studenten fortelle om seg selv, hvor de kommer fra, hvilket morsmål og eventuelt andre språk de kan, hvordan og hvorfor de kom til Norge, hvor lenge de har vært her, hvor de bor og hvem de eventuelt bor sammen med. Videre kan praksislærer spørre hva de er opptatt av, interessert i og hvordan de har det som student. Ifølge erfaringene fra campus Porsgrunn er det viktig å være «helt og oppmerksomt til stede» i situasjonen når slike spørsmål stilles. Praksislærer må vise både verbal og nonverbal interesse for studenten og det studenten forteller på en oppmuntrende og varm måte. Praksislærer anbefales også å dele noe om seg selv, som for eksempel hvor de kommer fra, interesser de har o.l.

I de individuelle forventningssamtalene er det viktig å tematisere den enkelte students norskspråkerferdigheter, både de muntlige og skriftlige. Det kan imidlertid erfares som belastende, stigmatiserende og/eller truende for N2 studenten (Sverre et al., 2020), slik

erfaringen fra campus Drammen viste. Å tematisere norskspråkferdigheter krever dermed mot av praksislærer. Praksislærer må tilstrebe at N2 studenten får en realistisk oppfattelse av nivået på egne norskspråkferdigheter og en forståelse av at faglig forsvarlig og omsorgsfull sykepleie avhenger av god kommunikasjon med pasienter og kollegaer. (Jfr. emneplanen PRAGRU: «[...] kommunikasjonsferdigheter i relasjoner, faglig etisk refleksjon og faglig forsvarlig og omsorgsfull sykepleie».) Oppnås en realistisk forståelse av egne norskspråkferdigheter, kan studenten selv erkjenne sine språkutfordringer og slik sett bli “eier” av problemet. Samtidig, og like viktig, er at praksislærer må søke, bekrefte og anerkjenne den kunnskapen og de språkferdighetene som N2 studenten har (Mangan & Winter, 2017). Det er avgjørende for at N2 studenten skal få mot, selvtillit og motivasjon til å gjennomføre praksisstudiene (Sverre, et al., 2022).

I tillegg til å aktualisere språkutfordringene tidlig i praksisstudiene, kan *transspråking* anvendes i praksisveiledning. Transspråking er en praksis som stadig oftere brukes strategisk i språkopplæring, der *flere språk anvendes utfyllende og om hverandre* for å fremme forståelse og kommunikasjon (Dewilde & Beiler, 2021). Transspråking viser seg å bidra til sterkere identitetsfølelse og opplevelser av tilhørighet til to samfunn, både til opprinnelseslandet og til det nye samfunnet (Karim, 2022). Transspråklig pedagogikk støtter voksne deltakeres læring, deres metaspråklige bevissthet og kommunikasjon i både språklig homogene og språklig mangfoldige grupper⁸. På denne bakgrunn anbefales at N2 studenter med samme språkbakgrunn plasseres i samme studentgruppe. Om den ene N2 studenten har forstått noe den andre ikke har forstått, kan studenten forklare meningen ved hjelp av morsmålet. Slik anvendes flere språk utfyllende. Det er imidlertid også nyttig at studenter med norsk som førstespråk deltar i samme studentgruppe, da det kan bidra til norskspråk innlæring parallelt for N2 studentene.

En annen egnet møteplass for å bli kjent med N2 studenten er den nevnte *førveiledningen*, der praksislærer møter «sine» studenter på campus før praksisstudiene og forventningssamtalen. I tillegg til generell orientering om praksisstudiene, kan førveiledningen gi tid og rom i en allerede kjent setting til at N2 studenten kan fortelle om ulike behov de måtte ha og om praktiske forhold som kan påvirke praksisstudiene deres. Det kan være temaer knyttet til familiesituasjonen, eventuelt barn som skal leveres og hentes i barnehage og i skole, reisevei og transportmuligheter, noen kan ha helseutfordringer som det må tas hensyn til, og andre kan ha utfordringer knyttet til språk og kultur. N2 studenten bestemmer selv hva hun/han vil dele med medstudenter og lærer i førveiledningen. Ved å gjennomføre en førveiledning før praksisstudiene starter, kan student og lærer også bli enige om hva som kan deles med praksisveileder og praksissted. Førveiledningen blir dermed en

⁸ <https://www.uv.uio.no/ils/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2022/norskopplering-for-voksne-innvandrere.html>

god forberedelse til forventningssamtalen og kan gi studenten en opplevelse av litt mer kontroll i en ellers ukjent og utrygg situasjon.

7.2 Mer tid til refleksjon og fagsnakk

Felles for praksislærerne er erfaringen med at det tar lengre tid å veilede N2 studenter enn å veilede studenter med norsk som førstespråk. Skisland et al. (2018) viser til lignende erfaringer med praksisveiledning av N2 sykepleierstudenter i en sykehuskontekst.

Det er flere forhold som er tidkrevende. Dersom norskferdighetene er mangelfulle hos N2 studenten og studentrollen i praksisstudiene er ukjent, viste erfaringene fra campus Porsgrunn at det kreves ekstra tid til felles refleksjon sammen med studenten over emnets læringsutbyttebeskrivelser, hva de betyr og hva de ulike skriftlige oppgavene innebærer. En egnet, men tidkrevende tilnærming er å spørre studenten om hvordan hun/han forstår de ulike beskrivelsene og oppgavetekstene. Studenten får dermed mulighet til å vise sin kunnskap, eller mangel på sådan, til å snakke norsk og til *fagsnakk* (Sverre et al., 2022, s. 30), og til å være aktiv i egen læreprosess. Praksislærer kan deretter ta utgangspunkt i studentens forståelse og bekrefte, korrigere, supplere og forklare. Etterpå oppfordres N2 studenten til å fortelle om sin nyervervede forståelse, noe som gir mulighet for ytterligere fagsnakk og eventuelle nye korrigeringer.

Å legge til rette for samtaler og det vi her kaller fagsnakk, er i tråd med anbefalinger i forskning om andrespråkpedagogikk og didaktiske metoder for integrert språk og fagopplæring. Kjelaas og Fagerheim (2021) argumenterer for at muntlighet må få større plass i språk- og fagopplæring av elever og studenter med norsk som andrespråk. Utdanningsinstitusjonene er først og fremst skriftspråklige, der tekster er i fokus, det Kjelaas et al. (2020) kaller grafosentrisme. Med utgangspunkt i Freires dialogiske pedagogikk (2003) hevder Kjelaas og Fagerheim (2021) at lite oppmerksomhet på muntlighet i utdanning bidrar til umyndiggjøring av de som i liten eller mindre grad mestrer skriftspråket. Dialogisk opplæring der det legges til rette for samtaler som gir muntligheten plass og rom, kan gi studentene en stemme til å vise hva de kan, både språklig og faglig. Å oppleve å ha en stemme og bli hørt kan medføre at studenten får selvtillit og en opplevelse av egenverd og myndiggjøring (Kjelaas & Fagerheim, 2021).

Erfaringene fra praksislærerne i denne studien viser at de skriftlige, obligatoriske oppgavene ofte kan være mer utfordrende for N2 studenter enn praktisk utførelse av sykepleie. Det kan derfor være relevant at N2 studenter som ønsker det kan få lengre tidsfrister for innlevering av f.eks. de to skriftlige arbeidskravene (med hhv. 1500 og 2000 ord). Det kan også være aktuelt at de kan få flere forsøk på å få arbeidskravene godkjent. Dette er ytterligere tidkrevende tiltak for praksislærer.

N2 sykepleierstudenter, i likhet med de fleste sykepleierstudenter, opplever det som utfordrende å reflektere over praksiserfaringer i lys av teoretisk kunnskap, slik det kom fram i erfaringene fra Porsgrunn. Sagt på en annen måte, det er vanskelig for mange studenter å knytte teori og praksis sammen. *Refleksjon* som pedagogisk aktivitet kan i tillegg være en ny og ukjent læringsmetode for mange N2 studenter, spesielt 1. års studentene. Refleksjon over praksiserfaringer må med andre ord læres. I og med at dette er de første praksisstudiene i sykepleierutdanningen, anbefaler vi at det skapes tid og rom for N2 student og praksislærer til å snakke om, og øve på refleksjon som metode for profesjonslæring.

7.3 Å skape trygghet og tillit i praksisveiledning

Innsikten i N2 sykepleierstudenters læreforutsetninger og stress knyttet til praksisstudier har tydeliggjort betydningen av å skape trygghet og tillit i veiledningsforholdet mellom N2 student, praksislærer og praksisveileder. Temaene som til nå er diskutert; å bli kjent og mer tid til veiledning med refleksjon og fagsnakk, kan bidra til å skape trygghet for N2 studenten i relasjon til praksislærer. Praksislærernes erfaringer viser imidlertid også at trygghet kan skapes for N2 studenten ved å anvende ASK modellen i praksisveiledning.

ASK modellens struktur med en forberedelsesfase, en dialogfase og en refleksjonsfase anvendt i praksisveiledning (se figur 1) innebærer at N2 studenten i forberedelsesfasen oppfordres til å snakke om hvilke praksiserfaringer og faglige temaer hun/han ønsker å snakke om. N2 studentens veiledningsbehov blir utgangspunktet for dialogfasen mellom N2 student, praksisveileder og praksislærer, der N2 studenten motiveres til fagsnakk. I refleksjonsfasen oppsummerer N2 studenten sin forståelse av samtalen, eventuelle misforståelser oppklares og veien videre planlegges. På denne måten er N2 studenten aktivt medvirkende i egen læringsprosess, noe som kan bidra til en opplevelse av mer kontroll og trygghet i situasjonen. Å kjenne seg trygg i en læringssituasjon fremheves av andrespråkforskere som særlig viktig for læring hos andrespråkstudenter. Trygghet bidrar også til selvbekreftelse og bedre selvtillit (Freire, 2003; Mikkonen et al., 2016; Sjo, 2012).

Samtidig med at praksisveiledningen ble gjennomført i tråd med ASK strukturen, benyttet praksislærerne også ASK prinsippene. Praksislærerne var bevisst på å etablere en åpen, trygg og rolig atmosfære, i fysiske rom (ikke digitalt), unngå forstyrrelser, og ved å vise tilstedeværelse både verbalt og nonverbalt. Praksislærerne arbeidet bevisst med å bekrefte og anerkjenne N2 studentenes ressurser og støtte N2 studentenes læringsprosess.

8 Implikasjoner

I dette pilotprosjektet har vi prøvd ut veiledningsmodellen utviklet gjennom aksjonsforskningsprosjektet Akademisk språkkafé – ASK i praksisveiledning av N2 sykepleierstudenter. Basert på resultatene av prosjektet, vil vi avslutningsvis foreslå implikasjoner for sykepleierutdanningen og noen institusjonelle endringer, samt implikasjoner for videre forskning.

8.1 Endringer i sykepleierutdanningen

Pilotprosjektet har vist at det er særlig tre strategier som har betydning i veiledning av N2 sykepleierstudenter i praksisstudier. For det første må veiledere og studenten som veiledes *bli kjent* med hverandre, der førveiledning og forventningssamtale kan være godt egnede møteplasser. Det er avgjørende at *språk må tematiseres* tidlig, og transspråking, der studentene kan bruke flere språk utfyllende og om hverandre, anbefales.

For det andre er det avgjørende at det settes av mer *tid* til praksisveiledning av N2 studenter enn normert tid avsatt i arbeidsplanen til praksislærere. Veiledningen er mer tidkrevende da mange N2 studenter bør få lengre tidsfrister for innlevering av skriftlige arbeidskrav og eventuelt få flere forsøk på å få arbeidskravene godkjent. *Tid til fagsnakk, muntlighet* og til *refleksjon* er også avgjørende for N2 studentens praksislæring.

Sist, men ikke minst, må det skapes trygghet og tillit i fysiske veiledningssamtaler gjennom å strukturere veiledningen i en forberedelsesfase, dialog- og en refleksjonsfase og samtidig bekrefte, anerkjenne og støtte N2 studentens læringsprosess.

8.2 Institusjonelle endringer

Resultatene fra dette pilotprosjektet ligger også til grunn for våre forslag til noen institusjonelle endringer. Praksisstudier for sykepleierstudenter innebærer for mange krav til skriftlige oppgaver. Videre er mange læringsutbyttebeskrivelser utfordrende å forstå. Vi anbefaler derfor en revidering av emneplaner for praksisstudier, der antall skriftlige produkter som studentene må levere reduseres og læringsutbyttebeskrivelsene tydeliggjøres og forenkles.

Å veilede N2 studenter krever tilleggskompetanse utover ordinær pedagogisk kompetanse. Det er behov for kompetanseutvikling blant praksislærere og praksisveiledere som veileder

N2 studenter i praksisstudiene. Vi foreslår at kompetanseutvikling i veiledning av N2 studenter systematiseres og institusjonaliseres gjennom faste refleksjonssamtaler i emneledermøter, lærermøter og i samarbeidsmøter mellom praksisstedene og universitetet. Videre at andrespråkpedagogikk og undervisning- og veiledningsstrategier tilpasset N2 studenter innlemmes som tema i kurs for universitet- og høyskolepedagogikk, samt i relevante veiledningsutdanninger.

8.3 Implikasjoner for videre studier

Resultater fra et pilotprosjekt kan peke fremover til nye, større studier. Det kan være fruktbart å prøve ut veiledningsstrategiene som foreslås i denne studien i språk- og kompetanseutvikling hos ansatte med annen språklig og kulturell bakgrunn i sykehjem. Et praktisk aksjonsforskningsdesign (Coghlan, 2019) kan egne seg i en slik studie, der medvirkning av de det gjelder må sikres med grundige undersøkelser på forhånd av hva som erfares som problemet, felles planlegging og gjennomføring av tiltak, samt evaluering og refleksjoner over handlinger og utprøving av nye tiltak for profesjonell utvikling i praksis (McNiff, 2010).

9 Referanser

- Arain, M., Campbell, M., Cooper, C., & Lancaster, G. (2010). What is a pilot or feasibility study? A review of current practice and editorial policy. *BMC Medical Research Methodology*, 10(67).
- Arntzen, R. & Eriksen, O. (2019). Kulturell kapital og akademisk integrering. *Uniped*, 42(04), 400–414.
- Bhurtun, Azimirad, M., Saaranen, T., & Turunen, H. (2019). Stress and coping among nursing students during clinical training: An integrative review. *The Journal of Nursing Education*, 58(5), 266–272. <https://doi.org/10.3928/01484834-20190422-04>
- Coghlan, D. 2019. *Doing Action Research in Your Own Organization*. 5th ed. London: Sage
- Crawford, T., & Candlin, S. (2013). Investigating the language needs of culturally and linguistically diverse nursing students to assist their completion of the bachelor of nursing programme to become safe and effective practitioners. *Nurse education today*, 33(8), 796-801.
- Debesay, J. (2022). Heterogenitet og likeverdige helse- og omsorgstjenester. *Tidsskrift for Omsorgsforskning*, 8, s. 130 – 136. <https://doi.org/10.18261/tfo.8.2.10>
- Dewilde, J. & Beiler, I.R. (2021). *Pilotstudie om bruk av flerspråklige strategier og ressurser i opplæring for voksne innvandrere*. (Sluttrapport.) Universitetet i Oslo. Institutt for lærerutdanning og skoleforskning. <https://www.uv.uio.no/ils/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2022/norskopplering-for-voksne-innvandrere.html>
- Fagertun, A., & Tingvold, L. (2018). Omsorgsarbeid, kjønn og etnisitet – Flerkulturelle arbeidsfellesskap i norske sykehjem i møte med institusjonelle endringer. I: J. Debesay & C. Tschudi-Madsen (Red.), *Migrasjon, helse og profesjon* (s. 173-193). Gyldendal.
- Freire, P. (2003). *De undertryktes pedagogikk*. De norske bokklubbene.
- Fuller, B. (2013). Evidence-based instructional strategies: Facilitating linguistically diverse nursing student learning. *Nurse educator*, 38(3), 118-121.
- Hiim, H. (2017). Relevant lærerutdanning og aksjonsforskning. Kunnskapsteoretiske perspektiver i en didaktisk, aksjonsforskningsbasert tilnærming til utdanning av lærere og lærerforskere. I: Gjøtterud, S., Hiim, H., Husebø, D., Jensen, L. H., Steen-Olsen, T. H., Stjernestrøm, E., ::: Eikeland, O. (red.), *Aksjonsforskning i Norge: Teoretisk og empirisk mangfold*. (s. 45–69). Cappelen Damm Akademisk/NOASP (Nordic Open Access Scholarly Publishing)
- Jonsmoen, K. M., & Greek, M. (2017). På stø kurs inn i akademia? *NOA - Norsk som Andrespråk*, 33 (1), s. 5-32.

- Karim, S. A. H. (2022). Transnasjonal identitet og transspråking hos unge tilbakeflyttere. *NOA - Norsk Som andrespråk*, 38 (1), s. 37-64. <https://hdl.handle.net/11250/3042976>
- Kawamala, P. N. (2021). The Role of Cultural Consciousness and Knowledge Development in *Managing Multicultural Staff in Norwegian Nursing Homes*. [PhD Avhandling]. OsloMet <https://hdl.handle.net/11250/2766125>
- Khawaja, N.G., Chan, S. & Stein, G. (2017). The Relationship Between Second Language Anxiety and International Nursing Students Stress. *Journal of International Students*. Volume 7, Issue 3, pp. 601-620
- Kjelaas, I. & Fagerheim, K. (2021). Integrert språk- og fagopplæring for nyankomne *andrespråkselever*. Universitetsforlaget.
- Kjelaas, I., Eide, K., Vidarsdottir, A. S., & Hauge, H. A. (2020). Å føle seg angrepet intellektuelt: Språkkartlegging av minoritetsspråklige elever i videregående opplæring. *Acta Didactica Norden*. Vol. 14, no. 1. <https://doi.org/10.5617/adno.7871>
- Mangan, D. & Winter L. A. (2017). (In)validation and (mis)recognition in higher education: the experiences of students from refugee backgrounds. *International Journal of Lifelong Education*, VOL. 36, NO. 4, 486–502
- McNiff, J. 2010. Action Research for Professional Development. September Books
- Meld. St. 24 (2022-2023). *Utsyn over kompetansebehovet i Norge*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/d4a1053c98614420a71de98352902464/no/pdfs/stm202220230014000dddpdfs.pdf>
- Mikkonen, K., Elo, S., Kuivila, H.-M., Tuomikoski, A.-M., & Kääriäinen, M. (2016). Culturally and linguistically diverse healthcare students' experiences of learning in a clinical environment: A systematic review of qualitative studies. *International journal of nursing studies*, 54, 173-187.
- Muñoz Llort, S., Becker, J. E., Brudevoll, T. B., Makhoul, L., Lodberg-Holm, H. K., Løvig-
- Larsen, H. T., Heinilä, M. & Sverre, B. L. (2023). Studenter med norsk som andrespråk: Forslag til støttende studietiltak. *Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge*. Nr. 121. <https://hdl.handle.net/11250/3060115>
- Sailsman, S. (2021). English-As-A-Second-Language (ESL) Nursing Students' Academic Integration: A Review of Literature. *Nursing Education Perspectives* 42(3):152-156. DOI: [10.1097/01.NEP.0000000000000731](https://doi.org/10.1097/01.NEP.0000000000000731)
- Sjo, T. K. (2012). Korleis gjekk det med Abdou? Samarbeidslæring som verkemiddel for å betre læringsmiljøet for studentar med norsk som andrespråk. *Uniped*, 35(04), 27-41.

- Skisland, A. V., Flateland, S. M., Tønsberg, A. K. F. & U. Söderhamn. (2018).
Praksisveiledning av minoritetsspråklige sykepleierstudenter krever mer tid og tilrettelegging. *Sykepleien forskning*, 73021, e-73021.
<https://doi.org/10.4220/Sykepleief.2018.73021>
- Sverre, B. L., Frisnes, H., Sandsleth, M. G. & Stenhammer, A. S. (2022). «Jeg blir sett, bekreftet positivt, og det gir mot» – Psykososialt læringsmiljø i Akademisk språkkafé. *Uniped*. 45 (1), s. 27–38. <https://doi.org/10.18261/uniped.45.1.4>
- Sverre, B. L., Jensen, L. H., Stenhammer, A. S., Sandsleth, M. G., & Frisnes, H. (2020). Akademisk Språkkafé – ASK - Et medvirkningsbasert aksjonsforskningsprosjekt - Sluttrapport. *USN Skriftserien nr. 54*. Universitetet i Sørøst-Norge.
- Syse, A. & Tønnessen, M. (2022). Flere eldre innvandrere blant framtidens brukere av omsorgstjenester. *Tidsskrift for Omsorgsforskning*, Vol.8 (2), p.8-29.
<https://doi.org/10.18261/tfo.8.2.2>
- Tingvold, L. & Fagertun, A. (2022). Bilder av omsorg: tause normer for arbeid i flerkulturelle stabsfelleskap i norske sykehjem. *Tidsskrift for Omsorgsforskning* 2/2022. s.75-89.
DOI: 10.18261/issn.2387-5984
- Ådland, A. K., Lavik, M. H., Gripsrud, B. H. & Ramvi, E. (2022). Spenninger i flerkulturelle arbeidsfelleskap ved sykehjem. En etnografisk studie. *Tidsskrift for Omsorgsforskning*. 2/2022. s. 107-122. DOI: 10.18261/issn.2387-5984

Vedlegg 1 Søknad om midler til USN Profesjon 2022

Til Kristin Barstad / Rektors stab

USN, 17.03.21

SØKNAD OM MIDLER til styrking av profesjonsorientert og praksisrettet FoU i samarbeid med arbeidslivet – USN Profesjon 2022

Herved søkes det om 250.000 kroner til pilotprosjektet:

Kompetanseutvikling i veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem

Prosjektet *Kompetanseutvikling i veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem* planlegges som et pilotprosjekt som skal følge opp og ta i bruk forskningsresultatene fra aksjonsforskningsprosjektet *Akademisk Språkkafé – ASK* (Sverre, Jensen, Stenhammer, Sandsleth, & Frisnes, 2020). Prosjektet vil være et samarbeid mellom en prosjektgruppe ved Institutt for sykepleie- og helsevitenskap (ISH)/USN, sykehjem som praksisarena for 1. års-sykepleierstudenter i universitetskommunene Skien, Færder og Drammen, og forskergruppen *USN Eldreforsk* ved Fakultet for helse- og sosialvitenskap.

Prosjektgruppen har tilhørighet til tre campus ved ISH, og alle er veiledere i det etablerte veiledningstilbudet *Akademisk språkkafé – ASK* for sykepleierstudenter med norsk som andrespråk. Prosjektgruppen er:

Prosjektleder førstelektor Janet Ververda – Janet.ververda@usn.no – campus Porsgrunn
Universitetslektor Helen Kortner – Helen.Kortner@usn.no – campus Porsgrunn
Universitetslektor Hanne Nørbygaard Bjerva – Hanne.n.bjerva@usn.no – campus Porsgrunn
Universitetslektor Carina Tenvig – Carina.tenvig@usn.no – campus Vestfold
Universitetslektor Hjørdis Frisnes – Hjordis.frisnes@usn.no – campus Drammen
Førsteamanuensis Beate Lie Sverre (USN Eldreforsk, mentor) – Beate.lie.sverre@usn.no – campus Drammen

Prosjektskisse

Bakgrunn

I høyere utdanning i Norge og ved Universitetet i Sørøst-Norge er antall studenter med norsk som andrespråk (N2-studenter) stadig økende⁹. Internasjonal og nasjonal forskning viser at mange studenter med annen språklig og kulturell bakgrunn erfarer dårlig læringsutbytte og utfordringer med å gjennomføre studiene på normert tid (Crawford & Candlin, 2013; Fuller, 2013; Sjo, 2012). Frafall fra studiene er større blant N2-studenter enn studenter med norsk som førstespråk (Jonsmoen & Greek, 2017). Forskning påpeker at mange minoritetsstudenter i profesjonsutdanninger føler seg oversett, diskriminert og/eller at de ikke får godkjent sine praksisstudier, og det etterlyses mer kunnskap om tilpassede veiledningsstrategier i praksisstudiene for språk- og fagutvikling hos studenter med annen språklig og kulturell bakgrunn i profesjonsutdanningene (Mikkonen, Elo, Kuivila, Tuomikoski, & Kääriäinen, 2016).

Pilotprosjektet vil prøve ut ASK-veiledningsmodellen, utviklet i aksjonsforskningsprosjektet *Akademisk språkkafé – ASK for N2-sykepleierstudenter i teoretiske studier* (Sverre et al., 2020), i en sykehjem-setting som praksisarena for 1. års N2-sykepleierstudenter.

Veiledningsmodellen i ASK bygger på prinsippene; *struktur* (forberedelser, veiledninger, refleksjon), *tilpassede læringsaktiviteter* som f.eks. *fagsnakk* i grupper, i peer-veiledning i et *læringsmiljø* preget av oppmerksomt nærvær, anerkjennelse, trygghet og åpenhet for alternative måter å forstå helse, sykdom og behandling på (Sverre et al., 2020, s.21).

Sykehjem velges som setting fordi det er den første praksisplassen til sykepleierstudenter der det er viktig å sette en standard om hva som kreves av både studenter og veiledere. Sykehjem er i økende grad en flerkulturell arbeidsplass, og sykepleiere med minoritetsbakgrunn jobber oftere i eldreomsorgen enn majoritetssykepleiere (Fagertun & Tingvold, 2018). Kommunikasjon, samhandling og pasientsikkerheten for de gamle i sykehjem kan utfordres på grunn av kultur- og språk forskjeller og manglende kulturell kompetanse (ibid, 2018).

Hensikten er å utvikle tilpassede veiledningsstrategier til N2-sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem ved å institusjonalisere forskningsbasert kunnskap fra ASK-prosjektet i praksis.

Formålet med pilotprosjektet er todelt: 1) å utvikle kompetanse i veiledning av N2-sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem, og 2) å teste ut om prinsippene i veiledningsmodellen ASK kan anvendes i et større forskningsprosjekt for språk- og kompetanseutvikling hos ansatte med annen språklig og kulturell bakgrunn i sykehjem.

⁹ <https://www.ssb.no/statbank/table/08091/tableViewLayout1/>

Problemstilling: Hvordan veilede sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem?

Design og metoder

Prosjektet planlegges som et pilotprosjekt; “a version of the main study that is run in miniature to test whether the components of the main study can all work together (Arain, Campbell, Cooper, & Lancaster, 2010). Et pilotprosjekt fokuserer på prosessene som planlegges i en større studie.

Prosjektets tidsplan, deltakere og aktiviteter gjøres rede for i følgende tabell:

Tidsplan	Hvem	Hvordan	Hvor
August-2021 – Juni -2022	ASK-veiledere (prosjektgruppen inkl. studentass. i ASK) N2-spl-studenter	Dialog om forberedelser til praksis i sykehjem; Hvordan forstå læringsutbyttene i praksisstudiene i sykehjem? Hva kan hjelpe deg i denne perioden?	ASK på campus Porsgrunn, Vestfold og Drammen
Oktober el. November 2021	ASK-veiledere, N2-spl-studenter, praksisveiledere, kontaktsykepleiere i sykehjem i kommunene Færder, Skien og Drammen	Dialogkonferanse: Erfaringer med veiledning i praksisstudiene i sykehjem? Veiledningsmodellen i ASK-prosjektet: prinsipper for veiledning av N2- studenter	Digital konferanse i prosjektgruppens/USN- regi
Mars-2022- Mai-2022	ASK-veiledere, N2-studenter, praksisveiledere, kontaktsykepleiere i sykehjem i kommunene	Deltakende observasjon av veil.situasjoner Refleksjonssamtaler etter veil.situasjoner: Hva skjedde? Hvordan opplevde de deltakende situasjonen? Hva fungerte bra? Hva	Sykehjem i Færder, Skien, Drammen kommune

	Færder, Skien, Drammen	kan gjøres annerledes?	
Juni 2022	ASK-veiledere, N2-spl.studenter, praksisveiledere, kontaktsykepleiere i sykehjem	Dialogkonferanse «Veiledning av N2-sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem» - Erfaringer: hva fungerer, hva er utfordringer?	Hybrid konferanse, campus Porsgrunn, USN - i prosjektgruppens regi

Pilot-prosjektet vil knytte seg til avtalene mellom USN og de tre universitetskommunene Skien, Færder og Drammen for å utvikle samarbeid mellom prosjektgruppen/USN og sykehjem som praksisarenaer for 1. års N2-sykepleierstudenter.

Rapportering: Prosjektrapport til USN-skriftserie. En vitenskapelig artikkel *Sykepleie Forskning*. Prosjektgruppen vil samarbeide med USN-bibliotekarer engasjert i ASK, bl.a. Aase Bente Aastad, om bl.a. litteratursøk og litteraturgjennomgang.

Referansegruppe: N2-sykepleierstudenter. Studentassistenter ansatt i ASK.

Budsjett

Ressursene, 250.000 kr, planlegges til 30% FoU-tid totalt fordelt på prosjektgruppens arbeidsplaner:

Prosjektleder førstelektor Janet Ververda: 7,5%

Universitetslektor Helen Kortner: 5%

Universitetslektor Hanne Nørbygaard Bjerva: 5%

Universitetslektor Carina Tenvig: 5%

Universitetslektor Hjørdis Frisnes: 5%

Førsteamanuensis Beate Lie Sverre: 2,5%

Underskrift prosjektleder

Underskrift nærmeste leder

Janet Ververda

16.03.21

Litteratur til prosjektskisse

- Arain, M., Campbell, M., Cooper, C., & Lancaster, G. (2010). What is a pilot or feasibility study? A review of current practice and editorial policy. *BMC Medical Research Methodology*, 10(67).
- Crawford, T., & Candlin, S. (2013). Investigating the language needs of culturally and linguistically diverse nursing students to assist their completion of the bachelor of nursing programme to become safe and effective practitioners. *Nurse education today*, 33(8), 796-801.
- Fagertun, A., & Tingvold, L. (2018). Omsorgsarbeid, kjønn og etnisitet - Flerkulturelle arbeidsfelleskap i norske sykehjem i møte med institusjonelle endringer. In J. Debesay & C. Tschudi-Madsen (Eds.), *Migrasjon, helse og profesjon* (pp. 173-193). Oslo: Gyldendal.
- Fuller, B. (2013). Evidence-based instructional strategies: Facilitating linguistically diverse nursing student learning. *Nurse educator*, 38(3), 118-121.
- Jonsmoen, K. M., & Greek, M. (2017). På stø kurs inn i academia? *NOA - Norsk som Andrespråk* 33(1), s.5-32.
- Mikkonen, K., Elo, S., Kuivila, H.-M., Tuomikoski, A.-M., & Käriäinen, M. (2016). Culturally and linguistically diverse healthcare students' experiences of learning in a clinical environment: A systematic review of qualitative studies. *International journal of nursing studies*, 54, 173-187.
- Sjo, T. K. (2012). Korleis gjekk det med Abdou? Samarbeidslæring som verkemiddel for å betre læringsmiljøet for studentar med norsk som andrespråk. *Uniped*, 35(04), 27-41.
- Sverre, B. L., Jensen, L. H., Stenhammer, A. S., Sandsleth, M. G., & Frisnes, H. (2020). *AKADEMISK SPRÅKKAFÉ – ASK - Et medvirkningsbasert aksjonsforskningsprosjekt - SLUTTRAPPORT*. Retrieved from Drammen:

Vedlegg 2 Tildelingsbrev USN Profesjon 2022

Utdrag fra Notat:

Til forskargrupper knytt til lærarutdanningane og helse- og sosialfagutdanningane ved USN

Kopi til: Dekanat HIU, HS og HH, rektoratet USN

Fra: Kristin Barstad/ Rektors stab

Vedtak - Tildeling av midlar til forskargrupper – styrking av profesjonsorientert og praksisretta FoU i samarbeid med arbeidslivet – USN Profesjon 2022

[...]

TILDELING TIL HELSE- OG SOSIALFAGLEGE UTDANNINGAR

[...]

«Kompetanseutvikling i veiledning av sykepleierstudenter med norsk som andrespråk i praksisstudier i sykehjem. Det planlegges som et pilotprosjekt som skal følge opp og ta i bruk forskingsresultatene fra aksjonsforskningsprosjektet Akademisk Språkkafé – ASK. Formålet med pilotprosjektet er todelt: 1) å utvikle kompetanse i veiledning av N2-sykepleierstudenter i praksisstudier i sykehjem, og 2) å teste ut om prinsippene i veiledningsmodellen ASK kan anvendes i et større forskningsprosjekt for språk og kompetanseutvikling hos ansatte med annen språklig og kulturell bakgrunn i sykehjem. Kontaktperson/prosjektleder: Janet Verveda» (USN Profesjon: FOUI-tildeling 21/22, s.4)

[...]

Vedlegg 3 Program webinar 4. mars 2022

Oppstart av pilot-prosjektet:
Praksisveiledning av andrespråk-sykepleierstudenter i sykehjem
4. mars 2022 kl. 11.00-12.00
Webinar via zoom

Inviterte: Kontaktsykepleiere og virksomhetsleder i aktuelle sykehjem, praksislærere i PRAGRU (alle campus), praksiskoordinatorer, leder USN Eldreforsk

Arrangør: Prosjektgruppen for pilotprosjektet (ISH/Universitetet i Sørøst-Norge, USN)

Program

Kl. 11.00 **Velkommen og orientering** om bakgrunn og hensikt i prosjektet:
Kompetanseutvikling i veiledning av sykepleierstudenter med norsk som
andrespråk i praksisstudier i sykehjem V/ Beate Lie Sverre

Kl. 11.10 **Orientering og diskusjon** om organisasjon av prosjektet – hvem gjør hva?
V/prosjektleder Janet Ververda

Kl. 11.40 **Orientering og diskusjon** om ASK-prinsipper og hvordan anvende dem i
praksisveiledning av andrespråk-sykepleierstudenter i sykehjem
V/ Prosjektgruppen

Kl. 11.55 **Oppsummering**

**Veiledning av sykepleierstudenter med norsk
som andrespråk i praksisstudier i sykehjem
Et pedagogisk utviklingsprosjekt**

Beate Lie Sverre, Helen Kortner, Veronika
Vilhelmsen og Hjørdis Frisnes

**Skriftserien fra Universitetet i
Sørøst-Norge nr. 134**

ISSN 2535-5325
ISBN 978-82-7206-807-2

usn.no